

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**III Всеукраїнської
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**«Соціально-етичні та деонтологічні проблеми
сучасної медицини
(немедичні проблеми в медицині)»
24-25 лютого 2022 року**

м. Запоріжжя

УДК 614.253(063)

С69

Редколегія:

Боярська Л.М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І.Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю.В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сепетий Д.П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М.О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К.А. – кандидат історичних наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Павленко Н.В. – кандидат філософських наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (24-25 лютого 2022 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. – 248 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Герасімчук Т.С., Стрижко М.В., Сліпко В.О.</i> Вплив SARS-COV-2 на психічне здоров'я та неврологічний стан населення	57
<i>Корсак Ю.К.</i> Про джерела сучасних консцієнтальних нападів та підвищення стійкості молоді	61
<i>Іванькова Н.А.</i> Філософські проблеми в умовах зміни парадигми навчання	65
<i>Дубініна Я.П., Герасімчук Т.С., Шаменко В.О.</i> Антивакцинаторство: міждисциплінарний підхід до оцінки явища	66

2. ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

<i>Боярська Л.М., Котлова Ю.В., Подліанова О.І., Потапенко С. В., Левчук-Воронцова Т.О., Дмитрякова Г.М., Гребенюк Л.В.</i> Професійне формування особистості лікаря у світі нових освітніх реалій	70
<i>Турган О.Д.</i> Енергія художнього слова в системі підготовки фахівців медико-фармацевтичного спрямування	73
<i>Марушко Ю.В., Дмитришин Б.Я., Бовкун О.А., Єсіпова С.І., Дмитришин О.А.</i> Формування соціальних навичок як необхідного компонента конкурентоспроможності лікаря	75
<i>Карпенко К.І.</i> Викладання курсу «Етикет у суспільстві, етикет в медицині»: виклики та відповіді	77
<i>Касаткіна К.А.</i> Особистісно-орієнтований підхід в організації самостійної роботи іноземних студентів	80
<i>Стиця Н.В.</i> Принцип цілісності світоглядної підготовки лікаря	82
<i>Ravlenko N.V.</i> The importance of “soft skills” in formation of physicians’ competencies	84
<i>Самойленко О.В., Степанов О., Уточкін Я.</i> Нейрофізіологічні стратегії оптимізації підготовки до іспиту КРОК	85
<i>Четвертак Т.Ю., Шкопинська Т.Є., Поправко М.І.</i> Розвиток емоційного інтелекту здобувачів медичної освіти	87
<i>Цуркан М.В., Цуркан І.М.</i> Роль української мови у підготовці міжнародних фахівців медичної галузі	88
<i>Уварова О.О., Сікорська О.О.</i> Уміння самоорганізації у майбутніх лікарів як умова формування професійного іміджу	90
<i>Ткач А.В.</i> Суспільно-гуманітарні дисципліни – основа національно-патріотичного виховання майбутнього лікаря	91
<i>Канигіна С.М., Черепок О.О., Пузік С.Г., Волох Н.Г.</i> Деонтологічна готовність фахівців спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»	93
<i>Канигіна С.М., Черепок О.О., Дац Д.І., Івченко А.О.</i> Соціально-етичні, деонтологічні та професійно спрямовані питання підготовки фахівців з фізичної терапії	94
<i>Корсак К.В.</i> Про зв'язок емоційного здоров'я молоді України з вибором змісту обов'язкового компонента національної освіти	96

2. ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ПРОФЕСІЙНЕ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ У СВІТІ НОВИХ ОСВІТНІХ РЕАЛІЙ

*Боярська Людмила Миколаївна, професор, зав. кафедри дитячих хвороб,
Котлова Юлія Валентинівна, к.м.н., доцент кафедри дитячих хвороб,
Подліанова Олена Іванівна, к.м.н., доцент кафедри дитячих хвороб,
Потапенко Сергій Валерійович, к.м.н., асистент кафедри дитячих хвороб,
Левчук-Воронцова Тетяна Олегівна, к.м.н.,
асистент кафедри дитячих хвороб,
Дмитрякова Галина Миколаївна, к.м.н.,
асистент кафедри дитячих хвороб,
Гребенюк Лариса Василівна, асистент кафедри дитячих хвороб,
Запорізький державний медичний університет*

Медицина принципово відрізняється від відомих суспільних наук, так і від суспільно-наукових та гуманітарних дисциплін. Вона є унікальною єдністю пізнавальних і ціннісних форм розумового відображення та практичного перетворення людського життя. Останнє зближує медицину із філософією.

Специфіка медичної освіти в тому, що більшість формованих клінічних компетенцій майбутнього лікаря-інтерна нерозривно пов'язана з формами навчання, які вимагають особистої присутності – це, в першу чергу, комунікативні навички та практичні маніпуляції. Без наявності таких навичок неможливе професійне формування особистості лікаря та фахової допомоги пацієнтам.

Інтернатура є завершальним етапом в підготовці лікаря. Умови для отримання бажаного результату наступні: значна концентрація зусиль всіх учасників процесу: викладачів і здобувачів освіти та нові стратегії колективного інтелектуального потенціалу педагогічного колективу кафедри. Без таких складових неможливо надбати клінічних компетенцій майбутньому лікарю.

Структура занять з лікарями-інтернами на очному періоді має різні форми, що дає можливість формування належного рівня світогляду лікаря, його професійних компетенцій, моральних якостей та філософської культури у процесі навчання.

Форми структури занять з лікарями-інтернами на очному періоді наступні:

1. Заняття з викладачем: лекції, практичні заняття, семінари.
2. Самостійна робота під наглядом викладача: в поліклініці або в клініці біля ліжка хворої дитини (або в симуляційному центрі), в «Клініці дружній до молоді», відділеннях інструментальної діагностики, клінічних лабораторіях
3. Самостійна робота: вивчення літературних джерел; аналіз історій хвороб для клінічного розбору; підготовка доповідей на конференції; підготовка оглядів періодичної іноземної та вітчизняної літератури; підготовка відеороликів.

В сучасних реаліях в залежності від епідеміологічної ситуації заняття з лікарями-інтернами проводяться в режимах: офлайн, онлайн та змішаному режимі.

Дослідження (National Training Laboratories in Bethel, Maine), проведені в США в 1980-х роках, дозволили узагальнити дані щодо ефективності (середній відсоток засвоєння знань) різних методів навчання: лекція – 5%, читання – 10%, аудіо і відеоперегляд – 20%, демонстрація – 30%, групове обговорення – 50%, виконання практичних завдань – 75%, навчання інших, негайне застосування знань на практиці – 90%. Саме на такі дослідження слід опиратися викладачам в роботі з лікарями-інтернами. Викладач не є джерело інформації.

Викладач – лідер у формуванні особистості лікаря. Функції викладача:

- ✓ окреслити важливість проблеми
- ✓ розробити дизайн заняття,
- ✓ підібрати джерела інформації (відеозаписи, статті, архівні історії хвороби, тощо),
- ✓ комбінувати різні форми навчання: візуально-наочні методи, проблемно-орієнтовані.
- ✓ відповідати на запитання здобувачів освіти та проявляти гнучкість: Інтерни/слухачі циклів можуть задавати питання і в пізній час
- ✓ провести дискусію при розгляді неоднозначних питань
- ✓ скласти контрольні завдання та ретельно перевірити правильність відповідей
- ✓ визначити найбільш складні для засвоєння положення теми і на наступному занятті роз'яснити їх.

Педагогічний колектив кафедри дитячих хвороб у підготовці лікарів-інтернів використовує наступні стратегії, які дозволяють в реальному житті використовувати надбані знання та вміння, звичку постійно працювати над вдосконаленням особистості:

1. Клінічний аналіз складних для діагностики захворювань у дітей – пацієнтів клінічної бази.

Мета: навчити лікарів – інтернів спілкуванню з пацієнтом та його опікунами, комплексному підходу до оцінки стану пацієнта, логічному мисленню на основі об'єктивного стану та літературних довідок;

2. Впровадження в навчальний процес лікарів-інтернів монотематичних навчально-практичних конференцій;

Мета: Засвоєння тем навчальної програми, які є дуже важливими та/або складними для розуміння в межах відведених програмою годин.

3. Школа лектора, створена співробітниками кафедри для лікарів-інтернів.

Мета: Навчити володіти аудиторією, відстоювати точку зору в дискусії, підвищити самооцінку.

4. Організація оглядів актуальних публікацій медичних джерел періодичної літератури України та світу.

Мета: Значно розширити професійні знання, привчити до самостійного систематичного підвищення кваліфікації.

5. Залучення лікарів-інтернів до створення репортажів місцевих телеканалів.

Мета: Навчити соціальній активності, умінню комунікувати з телебаченням, журналістами.

6. Здійснення протиепідемічних заходів, профілактики насилля та наркоманії у закладах освіти м. Запоріжжя,

Мета: Навчити спілкуванню з дітьми та вчителями, щодо проведення протиепідемічних заходів в закладах освіти, навчити профілактиці насилля, наркоманії.

Поряд із накопиченням нових наукових відомостей відбувається якісна зміна морально-етичного медичного менталітету лікарів-інтернів. Таким чином, лікарі-інтерни опановують досвід організаторів, аналітиків, експертів, доповідачів та засвоюють професійні знання. Медицина є єдиним видом діяльності, де фахівець у сенсі слова тримає у руках здоров'я та хворобу, життя і смерть людини, органічно внутрішньо пов'язані з особистістю пацієнта. За будь-яких умов лікар зобов'язаний робити все від нього залежне, щоб повернути пацієнтові здоров'я, позбавити його мук болю. Таким чином, безсумнівно одне: лікар-інтерн зобов'язаний мати високий професіоналізм і розвинене почуття громадянської відповідальності.. Основним принципом гуманізму був і залишається принцип шанобливого ставлення до людини – найвищої цінності у світі живих істот. Такі принципи кафедра поклала в основу виховання майбутніх фахівців з медицини .

Акцентом практичної підготовки лікарів-інтернів відповідно до сучасних інтегративних процесів в міжнародній освіті повинно стати запровадження компетентного підходу, який базується на сучасних інноваційних технологіях. Саме такий підхід передбачає поєднання як теоретичної підготовки, так і засвоєння практичних навичок у потужному симуляційному центрі, створеного у ЗДМУ, де на численних фантомах інтерни можуть вивчати прояви різних патологій у дітей. Медична симуляція є ефективною стратегією для досконалого відпрацювання практичних навичок, а отже, означає вихід навчання на цілком новий рівень, що включає першочергові маніпуляції тільки з манекеном, а вже потім з пацієнтом. Впровадження нових інформаційних технологій практичного навчання сприяє вибору найбільш ефективних методів і засобів навчання практично-орієнтованих дисциплін. Для чого на кафедрі застосовуються елементи дистанційного навчання в системі Moodle,

З метою інтерактивного тестування надбаних знань кафедра використовує програму Kahoot. Кожен лікар-інтерн приєднується до загальної програми тестування на широкому екрані, використовуючи свій телефон як пульт для вибору вірної відповіді. Всі одночасно проходять тестування з визначенням переможців та відсоткового рейтингу кожного. По закінченню тестування висвітлюється повна рейтингова таблиця учасників, що підвищує інтерес та зацікавленість у вивченні тестових задач іспиту Крок 3.

В організації інтерактивних форм навчання кафедра дитячих хвороб комунікує з іншими кафедрами ЗДМУ:

- кафедрою медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій, що дає можливість засвоєння нових електронних програм для більш ефективного викладання предмету;
- кафедрою патологічної фізіології з курсом нормальної фізіології, з метою поглибленого вивчення імунології і патогенезу захворювань та усвідомлення інтернами доцільності патогенетичного лікування і діагностики імунодефіцитних станів у дітей;
- кафедрою мікробіології, вірусології та імунології, яка дає можливість різнобічного вивчення патогенів-збудників захворювань у дітей для розуміння антибіотикорезистентності на тлі етіотропної терапії і можливостей її попередження;
- кафедрою суспільних дисциплін. Життя потребує професійно підготовлених лікарів, які матимуть інтелектуально розвинутий світогляд, відповідний рівень творчого потенціалу, володітимуть здатністю самостійно приймати рішення в предметно-практичній і духовно-теоретичній сферах. Саме такі запити може задовольнити філософія та інші суспільні дисципліни. Вони надають можливості всебічного розвитку особистості, дають змогу розвинути клінічне мислення інтернів, допомагають розумінню сутності медицини, її місця та ролі в житті суспільства, наділяють здатністю цілісно усвідомлювати навколишній світ як сукупність взаємопов'язаних процесів. Лікарі, які шукають нові шляхи прогресу медичної науки та удосконалення своєї діяльності, завжди відчують потребу у філософських знаннях.

ЕНЕРГІЯ ХУДОЖНЬОГО СЛОВА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

*Турган Ольга Дмитрівна, д.філол.н., професор,
завідувач кафедри культурології та українознавства,
Запорізький державний медичний університет*

У епоху соціально-економічних змін, процесів глобалізації перед закладами вищої освіти, й зокрема медико-фармацевтичного спрямування, постає завдання підготовки висококваліфікованих фахівців, професіоналів, які здатні сприймати й засвоювати знання й генерувати прогресивні ідеї. Основними чинниками інноваційних технологій навчання є збільшення ролі активної пізнавальної діяльності й автономії, самоуправління, самокеруваності студентів.

Розвиток медицини і фармації нерозривно пов'язаний з еволюцією гуманітарних знань, гуманізму, морально-етичних вимірів. Ганс-Георг Гадамер у статті «Істина в гуманітарних науках» зазначає, що «Плідність гуманітарного пізнання видається спорідненішим з інтуїцією митця, ніж з методичним духом дослідження... Науково-гуманітарне пізнання завжди має в собі щось від самопізнання. Ніде хибна думка не буває такою легкою й такою близькою, як у самопізнанні, але й ніде, де воно вдається, це не означає так багато для буття людини...» Саме в мистецтві, наголошує вчений, «...людина зустрічається з самою собою, дух зустрічається з духом» [1, с. 38-39; 41, 63].